

ת"פ (באר שבע) 24013-01-21 - מדינת ישראל - תביעות נגב נ' אדם אעסם

ת"פ (באר-שבע) 24013-01-21 - מדינת ישראל - תביעות נגב נ' אדם אעסם שלום באר-שבע
ת"פ (באר-שבע) 24013-01-21
מדינת ישראל - תביעות נגב

נגד

אדם אעסם

ע"י ב"כ עו"ד אלין אלקרינאווי

בית משפט השלום בבאר-שבע

[22.04.2025]

כבוד השופט יניב בן הרוש

על ידי עו"ד

גזר דין

רקע

1. במסגרת הסדר אליו הגיעו הצדדים הודה הנאשם בעובדות כתב האישום המתוקן והורשע בעבירה של פריצה לבניין שאינו דירה וביצוע גניבה, לפי סעיף 407(ב) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין).
2. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, במועד הרלוונטי לכתב האישום שימש הנאשם כשומר לילה במכולה של חברת "ברכת שמים", הנמצאת סמוך למכולה המשמשת כמשרד של חברת בנייה א.מ. טובי בניה ויזמות בע"מ בעיר נתיבות. ביום 13.8.19 בשעה 18:30, התפרץ הנאשם בצוואת חדא, עם אחרים שזהותם ידועה למאשימה למכולה בדרך שאינה ידועה למאשימה. עובר להתפרצות, הסיט הנאשם את מצלמות האבטחה הממוקמות מחוץ למכולה, ויחד עם אחרים פרצו את מנעול הדלת וכנסו פנימה. הנאשם והאחרים גנבו מתוך המכולה ציוד בשווי של כ- 2,000 ₪ ובתוך כך מברגים, עוגיות, קפה, משקפי שמש ומפתחות השייכות ל-12 יחידות דיור. מתוך הציוד שנגנב, הושבו לקבלן החברה ניר סיני, 12 מפתחות של יחידת הדיור.
3. במסגרת ההסדר הוסכם בין הצדדים על ענישה בדמות מאסר בפועל של 6 חודשים אשר תיבחן דרך ריצויו בעבודות שירות, קנס בסך 2,000 ₪, מאסר מותנה והתחייבות שלא לעבור על עבירה לשיקול דעת בית המשפט.
4. ביום 1.8.22 התקבלה הודעה מאת הממונה על עבודות השירות כי הנאשם לא התייצב לראיון שנקבע לו. לאחר שמיעת טיעוני ב"כ הנאשם, הורה בית המשפט על מתן הזדמנות נוספת לנאשם להתייצבות הנאשם בפני הממונה והדיון הנדחה.
5. ביום 30.11.22 התקבלה הודעה נוספת מאת הממונה על עבודות השירות כי הנאשם לא התייצב לראיון נוסף שנקבע לו. לאור נימוקי ב"כ הנאשם לפיה לא התקבל במשרדה זימון לראיון, הורה בית המשפט על מתן הזדמנות נוספות להתייצב בפני הממונה על עבודות השירות והדיון נדחה.

6. ביום 13.2.23 התקבלה הודעה מאת הממונה על עבודות השירות לפיה הנאשם התייצב בפני הממונה ללא אישורים רפואיים כנדרש. בדיון שנערך ביום 7.3.23 בפני כב' השופט יריב בן דוד נתנה לנאשם הזדמנות נוספת להתייצב בפני הממונה על עבודות השירות בצירוף המסמכים הנדרשים.
7. ביום 4.6.23 התקבלה חוות דעת לפיה הנאשם אינו כשיר לבצע עבודות שירות, אף לא במגבלות רפואיות, נוכח מגבלה רפואית - מחלת האפילפסיה. בית המשפט, כב' השופט יריב בן דוד, סבר כי בשל נסיבותיו האישיות של הנאשם ובכלל זה מצבו הרפואי, ראוי כי שליחתו לעונש מאסר מאחורי סורג ובריח תהא המוצא אחרון. נוכח האמור, העניק לנאשם הזדמנות נוספת להתייצב בפני הממונה ולהמציא מסמכים רפואיים עדכניים.
8. ביום 1.8.23 התקבלה הודעה מאת הממונה על עבודות השירות לפיה הנאשם זומן לראיון אך לא התייצב. מאוחר יותר באותו היום התקבלה הודעה מאת הממונה לפיה הנאשם התייצב ביום 1.8.23 משום שסבר כי יום המיון מתקיים באותו היום ונתנה לנאשם הזמנות נוספת להתייצב ביום אחר.
9. ביום 27.11.23 התקבלה חוות דעת הממונה על עבודות השירות לפיה הנאשם אינו כשיר לבצע עבודות שירות - אי כשירות טוטאלית, נוכח מצבו הרפואי.
10. בדיון שהתקיים ביום 12.12.23 בפני סגנית הנשיא כב' השופטת ענת חולתא הודיעו הצדדים כי הם מבקשים להשאיר פתח להצגת הסכמות חדשות לאחר שיתקבל תסקיר שירות המבחן בעניינו של הנאשם אשר יבחן אפשרות ביצוע של"צ. בית המשפט הפנה את הנאשם לקבלת תסקיר שירות המבחן אשר יבחן אפשרות הטלת של"צ ללא שילוב בטיפול ארוך טווח.
- תסקירי שירות המבחן
11. ביום 3.7.24 הוגש תסקיר שירות המבחן ממנו עלה כי הנאשם בן 31, רווק, אשר טרם מעצרו בתיק אחר התגורר בבית הוריו ועבד בהתקנת פיגומים. שירות המבחן סקר את אורחות חייו של הנאשם כמי שלוקה במחלת האפילפסיה בעטיה התקשה להתמיד בתעסוקה. שירות המבחן התרשם כי הנאשם מנהל אורח חיים התמכרותי והתקשה לנהל שגרת חיים נורמטיבית ויציבה בשל מצבו הרפואי. שירות המבחן פירט בנוגע להליך טיפולי בו שולב הנאשם בעת מעצרו בתיק אחר בהתאם למידע שהתקבל משב"ס, לפיו הנאשם מביע מוטיבציה להעמקת הטיפול ולראשונה מגלה תובנות בנוגע להתמכרותו לחומרים משני תודעה. שירות המבחן התרשם כי הנאשם מתקשה ביצירת גבולות פנימיים ותולה את הסתבכותו בביצוע המעשים בגורמים חיצוניים ובין היתר חברתו לחברה שולית, דפוסים התמכרותיים והצורך בכסף מהיר. לצד האמור, שירות המבחן התרשם כי הנאשם לקח אחריות והביע חרטה על מעשיו וכן ביטא הכרה ראשונית בדפוסי התמכרותו במסגרת הליך טיפולי בו שולב במסגרת מעצרו. שירות המבחן העריך כי הנאשם בעל מוטיבציה לשינוי אורחות חייו ובעל יכולת לערוך בחינה מעמיקה אודות התנהלותו, וציין כי הנאשם הופנה לבדיקת התאמה לקהילה טיפולית במסגרת התיק האחר. נוכח האמור, בשל מעצרו, לא ניתן היה לבחון תכנית של"צ ושירות המבחן המליץ לשקול ענישה חלופית שתאפשר את המשך ההליך השיקומי.
12. בדיון שהתקיים ביום 7.7.24 בפני כב' השופטת אורית קרץ התבקשה דחייה של הטענות לעונש מהטעם שהנאשם עתיד היה להשתחרר ממעצרו בתיק האחר לקהילה טיפולית.
13. ביום 6.10.24 הוגש תסקיר ממנו עלה כי הנאשם שולב בקהילה הטיפולית באופן מיטיב ומסר בדיקות שתן נקיות משרידי סם. בהינתן שהנאשם נמצא בשלב הראשוני של ההליך הטיפולי המליץ שירות המבחן על דחיית הדיון לצרכי מעקב אודות התקדמותו בטיפול.

14. ביום 31.12.24 הוגש עדכון מאת שירות המבחן כי הנאשם עזב מיוזמתו את הקהילה הטיפולית לאחר שהתקשה לעמוד בכללי המסגרת. לטענת הנאשם, משך שהייתו בקהילה סייע לו ברכישת כלים להתמודדות עם התמכרותו, שלל נזקקות טיפולית וטען כי יש ביכולתו לשמור על ניקיון מסמים. שירות המבחן התרשם מהתנהלות מניפולטיבית בקהילה, קשיי הסתגלות למסגרת, היעדר מוטיבציה לטיפול ושינוי באורחות חייו וכן סיכון להתנהגות שולית ושימוש בסמים. נוכח האמור, המליץ שירות המבחן על ענישה מוחשית בדרך של מאסר בפועל.
15. בדיון שהתקיים ביום 2.2.25, הוצגה בפני הסכמת הצדדים לפיה הנאשם יופנה לקבלת תסקיר משלים אשר יבחן את התקדמות הנאשם בהליך הטיפולי בקהילה אליה שוחרר בתיק האחר, ויבחן את אפשרות שילוב הנאשם בתוכנית של"צ. נוכח האמור, הורתי על דחיית הדיון לטיעונים לעונש.
16. ביום 23.2.25 התקבל תסקיר ממנו עלה כי הנאשם הפסיק את ההליך הטיפולי בקהילה. שירות המבחן התרשם כי הנאשם מתקשה להתמיד במסגרת הטיפולית המאופיינת בגבולות ברורים ובעל נטייה להתרכז בצרכיו האישיים. שירות המבחן ציין כי לא נמצאה תכנית טיפול מתאימה עבור הנאשם אשר תעניק מענה מקיף ומותאם לסיכון הנובע ממנו. שירות המבחן ציין כי הנאשם הוזמן למסירת בדיקות לאיתור ממצאי סם והתייצב לשלושה מתוך שישה בדיקות אשר נמצאו נקיות משרידי סם. שירות המבחן העריך כי בהיעדר טיפול, קיים סיכון להישנות ביצוע העבירות וצריכת סמים. ועל כן, נמצא שמי שאינו מתאים לביצוע צו של"צ. טיעוני הצדדים לעונש
17. ב"כ המאשימה עתרה לכבד את ההסדר שהוצג לבית המשפט ולפיו על הנאשם יושת עונש של 6 חודשי מאסר בפועל, השתת קנס על סך 2,000 ₪ ועונש מאסר על תנאי והתחייבות לשיקול דעת בית המשפט. ב"כ המאשימה הפנתה לחוות דעת הממונה לפיה הנאשם אינו כשיר לבצע עבודות שירות וכן לתסקירי שירות המבחן אשר בחנו את עניינו של הנאשם והמליצו על ענישה מוחשית. לטענתה, לאור נסיבותיו האישיות של הנאשם הוסכם על בחינת בניית תכנית של"צ בכפוף לקבלת תסקיר מאת שירות המבחן, משום שהמאשימה אינה רשאית להחליט על מתן צו של"צ. לדבריה, מעולם לא ניתנה הסכמת המאשימה לשינוי ההסדר או להטלת עונש של"צ. לטענתה, לא ניתן להגיע להסכמות ואז להשתחרר מהן ולטעון באופן חופשי לעונש. הוסיפה כי ב"כ המאשימה הסכימה לדחיית הדיונים ובחינת עניינו בפני שירות המבחן מספר פעמים. עם זאת, משהמלצת שירות המבחן היא לענישה מוחשית יש לכבד את הסכמת הצדדים המקורית.

18. ב"כ הנאשם פירטה בטיעוניה לעונש את השתלשלות העניינים ובכלל זה את הצגת ההסכמות הראשוניות לפיהן הנאשם ירצה עונש מאסר בדרך של עבודות שירות, שלאחריהן נמצא לא כשיר לביצוע עבודות שירות. ציינה כי לאחר משא ומתן הגיעו הצדדים להסכמות חדשות לפיהן הנאשם יבצע עבודות של"צ בכפוף לתסקיר שירות המבחן. לטענתה, בנסיבות בהן הנאשם לא נמצא מתאים לביצוע עבודות של"צ, ומשהמאשימה סברה כי לאור נסיבות האישיות של הנאשם אין מקום להשית עליו עונש מאסר בפועל, הרי שאין מקום לחזור להסכמות קודמות, והצדדים רשאים לטעון לעונש באופן חופשי. ב"כ הנאשם טענה כי הנאשם הורשע בעבירת התפרצות לבנין שאינו דירה ממנה נגנב רכוש בסך 2,000 ₪ ועתרה למתחם שנע בין מאסר על תנאי ועד מספר חודשי מאסר. בטיעוניה לעונש בתוך המתחם טענה לחלוף הזמן, הודאת הנאשם בביצוע המעשים, היעדר עבר פלילי, ושילובו בהליכים טיפוליים. הוסיפה כי מעשה הנאשם בוצע בצוותא, ועל אף שהנאשם היה הראשון ליטול אחריות על מעשיו, האחרים נשפטו לעונש קל מהעונש לו הוסכם בהסדר הראשוני. נוכח האמור עתרה ב"כ הנאשם להשית על הנאשם עונש מאסר על תנאי ובנוסף השתת פיצוי על סך 2,000 ₪, כערך הגניבה. לחילופין, ככל שבית המשפט יקבע מתחם שתחתיתו מאסר בפועל, עתרה לסטות מהמתחם משיקולי שיקום נוכח ההליך הטיפולי אותו עבר הנאשם בתיק אחר או משיקולי צדק נוכח מצבו הרפואי של הנאשם. בהקשר זה הפנתה למסמכים הרפואיים (נ/1) לפיהם הנאשם סובל ממחלת אפילפסיה קשה ובשל מחלתו נמצא כמי שאינו כשיר לבצע עבודות שירות. עוד הפנתה לפסיקה במקרים בהם סטה בית המשפט ממתחם העונש ההולם משיקולי צדק.
19. הנאשם בדבריו מסר כי בעבר השתמש בסמים וכי עבר כברת דרך. לדבריו, הסיבה בגינה לא התייצב לכל בדיקות השתן אליהן הוזמן, היא שלא ידע שנדרש להתייצב מידי שבוע לבדיקה. מסר כי עזב את הקהילה הטיפולית בשל מחלת האפילפסיה בגינה נדרש לנוח והקהילה אינה מאפשרת לו מנוחה. נוכח האמור, ביקש לעבור לטיפול במרכז יום.
- חזרת הנאשם מהסכמתו
20. ההסכמה הראשונית בין הצדדים בתיק זה הוצגה בפני כבוד השופט יריב בן דוד ביום 22.6.22 ולפיה, בין השאר, יוטל על הנאשם עונש: "מאסר בפועל של 6 חודשים אשר תיבחן דרך ריצויו בעבודות שירות". לפיכך, ברי כי ההסכמה הראשונית בין הצדדים הייתה לעונש מאסר מאחורי סורג וברית, אשר רק ככל וימצא הנאשם מתאים, יוכל לרצות בדרך של עבודות שירות.
21. בהמשך משעלו קשיים רפואיים בבדיקת הממונה על עבודות השירות קבע כבוד השופט בן דוד, ביום 4.7.23, כי: "ככל וחווה"ד אשר תתקבל על ידי הממונה תשלול בשנית אפשרות ריצויו עבודות שירות, אף לא במגבלות רפואיות, מצופה מהצדדים כי יפגשו ביניהם וינסו למצוא מוצא ראוי בנסיבות".
22. בהמשך לכך, ביום 12.12.23 הציגו הצדדים הסכמה אשר זוהי לשונה: "בהמשך להליכים הקודמים ולהצעת בית המשפט, שוחחנו בינינו ואנו מבקשים להשאיר פתח להצגת הסכמות חדשות לאחר שיתקבל תסקיר שירות המבחן בעניינו של הנאשם, אשר יבחן אפשרות ביצוע של"צ, וזאת בנוסף לרכיבים הנוספים של מאסר על תנאי וקנס שכבר הוצגו בעבר". לאור האמור הורתה כבוד השופטת חולתא על זימון תסקיר שייבחן אפשרות להטיל צו של"צ על הנאשם. לפיכך, ברור מנוסח ההסכמה כי הצדדים לא נסוגו מהתחייבותם נשוא ההסכמה המקורית, מיום 22.6.22, אלא ביקשו לבחון חלופה אפשרית אחרת, שרק ככל ותימצא מתאימה, ייתכן ותהווה: "פתח להצגת הסכמות חדשות". הניסוח אינו מותיר מקום לדמיון. הצדדים מעידים על עצמם במפורש בדיון מיום 12.12.23, כי הם כבולים בהסכמתם המקורית מיום 22.6.22, אולם בנסיבות שנוצרו הם מבקשים לבחון אפשרות לביצוע של"צ לאחר שיתקבל תסקיר בעניינו של הנאשם אשר ממנו אכן תעלה אפשרות שכזו.
23. בדיון מיום 2.2.25 התקבל תסקיר שירות המבחן ממנו עלה כי הנאשם היה מצוי בקהילה טיפולית במסגרת תיק אחר ולאור התנהלותו המניפולטיבית בקהילה, קשיו בשיתוף פעולה, עזיבת המסגרת, היעדר מוטיבציה לטיפול ושילית נזקקות טיפולית, סיכון להתנהלות שולית ושימוש בסמים, שירות המבחן לא בא בהמלצה שיקומית בעניינו. תחת כך, שירות המבחן המליץ על הטלת ענישה מוחשית. אולם, נוכח ההסכמות בין הצדדים זומן תסקיר נוסף.

24. בדיון מיום 4.3.25 התקבל תסקיר נוסף ממנו עלה כי הנאשם הגיע באופן חלקי לבדיקות שתן אליהן זומן, כי נפתח נגדו תיק מב"ד נוסף, וכי ההתרשמות היא של קיים סיכון במצבו לביצוע עבירות ובכלל זה סיכון לצריכת סמים. שירות המבחן הבהיר כי הנאשם אינו מתאים לביצוע צו של"צ משני טעמים. האחד הוא שהנאשם אינו בעל היכולת הנדרשת לעמוד במחויבות לאורך זמן והשני הוא שהנאשם יכול לסכן שוהים אחרים המצויים במסגרות השל"צ. לאור האמור שירות המבחן לא בא בהמלצה על שילוב הנאשם בתכנית של"צ.
25. הנה כי כן, אותו הסכמה בין הצדדים לפיה הם: "מבקשים להשאיר פתח להצגת הסכמות חדשות לאחר שיתקבל תסקיר שירות המבחן בעניינו של הנאשם, אשר יבחן אפשרות ביצוע של"צ" נבדקה עד תום, בשתי הזדמנויות, אולם שירות המבחן נותר איתן בדעתו שלא להכין תכנית של"צ לנאשם. ודוק, עמדת שירות המבחן מנומקת בשני טעמים כבדי משקל: היעדר יכולת מצד הנאשם, וסיכון הנשקף מפני הנאשם לשוהים אחרים במסגרות של"צ. מכאן, ברי כי אותו "פתח להצגת הסכמות חדשות" נסגר כליל. ודוק, לא מדובר בנימוקים שאינם נחים לפתחו של הנאשם, אלא הנאשם זימן על עצמו, בהתנהגותו המכוונת, את המלצתו השלילית של שירות המבחן, על כלל נימוקיה.
26. אם כן, לא מצאתי כל טעם מדוע זה הנאשם לא יוותר כבול להסכמתו המקורית עם התביעה מיום 22.6.22. זאת ועוד, לא נפל כל רבב בהתנהלות התביעה והיא רשאית לעמוד על מימוש ההסכמה בינה ובין הנאשם בהתאם להסדר שנכרת ביניהם. יובהר כי העובדה שהתביעה הלכה כברת דרך ארוכה לקראת הנאשם וביקשה להתחשב בו, ולבחון עונשים חלופיים, אין בה כדי לייצר ציפייה, הסתמכות או כל טעם אחר המצדיק את ביטול ההסדר.
27. משכל זה נאמר, וגם אם מצאתי שיש לראות בנאשם כמי שכבול בהסכמתו מיום 22.6.22 ואשר על כן הוא מנוע מלטעון בניגוד להסכמה, סברתי כי מן הראוי לבדוק בד בבד מהו העונש הראוי בעניינו של הנאשם. דהיינו, בהינתן שמדובר בטיעון לעונש פתוח בין הצדדים מהו העונש הראוי, אשר יש להטיל על הנאשם. זאת משום, שייתכן שהעונש המוסכם בין הצדדים בהתאם להסכמה מיום 22.6.22, הוא אף העונש הראוי ובכך יהיה כדי לייתר את הדיון ביחס לחזרת הנאשם מהסכמתו. יש לזכור כי הסכמות בין הצדדים אינן חזות הכל, ואין בהן כדי לפטור את בית המשפט מלבחון אם העונש המוסכם הוא אף העונש הראוי. (ע"פ 3856/13 גוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (14.10.13) קביעת מתחם העונש ההולם
28. בגזירת העונש על בית המשפט להתחשב בערכים המוגנים, במידת הפגיעה בהם, בענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.
- הערכים המוגנים ומידת הפגיעה בהם
29. הערכים החברתיים המוגנים שנפגעו בשל מעשי הנאשם במקרה זה הם ערכי השמירה על תחושת הביטחון של הציבור והשמירה על קניינו.
- בדנ"פ 2334/09 פרי נ' מדינת ישראל (נבו) (23/05/11) נקבע כי:

"האיסור על גניבה הוא מן האיסורים הבסיסיים שהדין הפלילי מטיל על האדם עוד מימים ימימה. איסור זה מקורו בהגנה על זכות הקניין, המוחזקת כזכות חוקתית של הפרט. ההגנה על רכוש הפרט חיונית לקיומו של סדר חברתי תקין, והיא הניצבת בליבה של עבירת הגניבה".

הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה להחלטה בת.פ. ה זה, הפנתה במשפט להעניש באופן מחמיר במקרים כגון דא. כבוד האדם וחירותו, וכן זכות האדם לאוטונומיה על גופו

30. בבחינת נסיבות ביצוע העבירה נתתי דעתי לכך שלמעשי הנאשם קדם תכנון מוקדם, הכנה ותחכום בביצוע המעשים. הנאשם, אשר הכיר את מקום ביצוע העבירה היטב באשר עבד כשומר סמוך למכולה, ביצע את המעשים בצוותא חדא עם אחרים, תוך הסתת מצלמות האבטחה במקום ופריצת מנעול המכולה. בהסתת מצלמות האבטחה על ידי הנאשם יש כדי להקשות על זיהוי מבצעי העבירה ותפיסתם ויש בכך כדי להעיד על היכרותו עם הזירה, על תכנון מקדים, על תחכום וממילא אף על דרגת אשם גבוהה. עוד נתתי דעתי לכך שערך הגניבה על סך כ-2,000 ₪ אינו קל ערך, גם אם אינו מן הגבוהים. לצד האמור, חלק מן הרכוש שנגנב, המפתחות לדירות, הושב לבעלי העסק. 31. נוכח האמור, סבורני כי מידת הפגיעה בערכים המוגנים במקרה זה היא ברף הבינוני.

מדיניות הענישה הנוהגת

32. נקודת המוצא בקביעת העונש הראוי למעשי הנאשם היא העונש שקבע המחוקק לעבירת התפרצות לבנין שאינו בית מגורים וביצוע גניבה הוא - 7 שנים.

33. מנעד הענישה בעבירות פריצה לבנין שאינו בית מגורים וביצוע גניבה בנסיבות דומות הינו רחב אך לרוב תחתית המתחם הוא עונש מאסר שניתן לשאתו בעבודות שירות:

רע"פ 4830/20 סויה נ' מדינת ישראל (נבו 28.7.2020) נדון עניינו של מי שהורשע בשני כתבי אישום בעבירות של התפרצות וגניבה לבנין משרדים ולבית מגורים. באישום הראשון התפרץ הנאשם לבנין משרדים, ניסה להיכנס למספר משרדים ומשהבחין במצלמות האבטחה, לקח פיסת נייר, הרטיבה וכיסה באמצעותה את עינית המצלמה. הנאשם גרם נזק לדלת של אחד המשרדים וגנב מחשב נייד. בית משפט שלום קבע את מתחם הענישה באישום הראשון בין 8-32 חודשי מאסר בפועל וגזר את עונשו בשני התיקים ל-28 חודשי מאסר בפועל. ערעור הנאשם ובקשת רשות ערעור נדחו.

רע"פ 3478/18 קמנקו נ' מדינת ישראל (נבו 08.05.2018) נדון עניינו של נאשם שהורשע בעבירה של פריצה לבית עסק בו עבד וגניבה בנסיבות מיוחדות של חמישה כוננים קשיחים שהכילו מידע עסקי רב המוערך במיליוני שקלים. בית משפט שלום קבע את מתחם הענישה בין 6-18 חודשי מאסר בפועל וגזר את עונשו ל-10 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט המחוזי קיבל את ערעור הנאשם באופן חלקי כך שהושת על הנאשם 8 חודשי מאסר בעבודות שירות. בקשת רשות ערעור שהגיש המבקש נדחתה.

בעפ"ג (מחוזי ב"ש) 37196-12-16 פרץ נ' מדינת ישראל (נבו 15.3.17) נדחה ערעורו של נאשם שהורשע בביצוע עבירת התפרצות למבנה שאינו דירה, גניבה וגרימת היזק לרכוש. הנאשם התפרץ לסניף קופת חולים וגנב שישה טלוויזיות שנתפסו תוך גרימת נזק למקום. במועד אחר, גנב מכשיר טלפון סלולארי מתחנת משטרה, שהושב לבעליו. בית משפט השלום קבע את מתחם העונש בגין עבירת ההתפרצות למרפאה בין 6-12 חודשי מאסר בפועל וגזר את עונשו של הנאשם, נעדר עבר פלילי, בשני האישומים ל-9 חודשי מאסר בפועל. בהתייחסו למתחם העונש אותו קבע בית משפט קמא ציין בית המשפט המחוזי "נעיר כי לא מדובר במתחמים גבוהים אלא במתחמים נמוכים מהמדיניות המקובלת".

בעפ"ג (מחוזי י-ם) 54218-01-14 עמיהוד נ' מדינת ישראל (נבו 11.3.14) הורשע המערער בעבירת התפרצות בצוותא לבניין שאינו דירה וביצוע גניבה, בכך שפרץ לבית ספר יסודי וגנב מסכי מחשב וציוד נוסף. בית משפט השלום קבע את מתחם העונש בין 6-30 חודשי מאסר בפועל וגזר את עונשו ל-10 חודשי מאסר בפועל. בערעור הוקל עונשו לשישה חודשי מאסר בפועל.

בת"פ (שלום רמ') 20367-11-23 מדינת ישראל נ' איובוב (נבו 14.4.24) הורשע הנאשם בעבירות של התפרצות לבית עסק והיזק לרכוש במזיד בכך שהתפרץ לסניף בנק על ידי שבירת השמשה, נכנס לבנק והסתובב שם עד שנלכד על ידי השוטרים. בית המשפט קבע את מתחם העונש בין 6-18 חודשי מאסר וגזר את עונשו ל-10 חודשי מאסר בפועל ובנוסף הפעלת מאסר על תנאי לצד ענישה נלווית.

בת"פ (שלום ב"ש) 17282-03-21 מדינת ישראל נ' בן חיון (נבו 12.9.21) הורשע הנאשם בעבירה של פריצה לבניין שאינו דירה וביצוע גניבה בכך שהתפרץ למחסן של בית וגנב שואב דייסון V10 בשווי 1,800 ₪. בית המשפט קבע את מתחם העונש ההולם בין מאסר קצר ועד 12 חודשי מאסר בפועל וגזר את עונשו ל-3 חודשי מאסר בפועל והפעלת מאסר על תנאי ובסך הכל 9 חודשי מאסר בפועל.

34. לאחר שבחנתי את הערכים המוגנים שנפגעו מביצוע העבירה על ידי הנאשם, מידת הפגיעה בערכים אלו ובנסיבות ביצוע העבירה, הרי שאני קובע כי מתחם העונש במקרה זה נע בין 6-18 חודשי מאסר בפועל. הכל לצד מאסר מותנה מרתיע, קנס ופיצוי.

סטייה ממתחם העונש ההולם

35. על נאשם המבקש לסטות לקולה ממתחם העונש ההולם הנטל להציג ראיות לכך שעבר הליך שיקומי משמעותי. ראו למשל רע"פ 1705/22 אלצראיעה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (14.03.22).

36. בעניינו של הנאשם התקבלו ארבעה תסקירים. לא נעלם מעיני כי חלק משמעותי מהתסקירים מתייחס להליך טיפולי בו שולב הנאשם במסגרת תיק אחר. אולם, מרגע שנאשם מבקש כי יתקבל תסקיר שירות המבחן בעניינו, לא ניתן להתעלם ממידע העולה בו. הכלל הוא שעל שירות המבחן: "לבחון כל מידע רלוונטי אשר יש ביכולתו ללמד אודות הנאשם, ולהיעזר בו... לא פעם מדובר במידע שיאנו מבוסס דיו, ואשר לא היה קביל לשמש כראיה בהליך העיקרי" (ראו למשל רע"פ 1021/07 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (10.11.08)). כלל זה עובד לשני הכיוונים; ככל שלא נפתחו תיקים חדשים נגד נאשם יש בכך כדי לחזק את הסברה כי הנאשם חזר לדרך הישר או שסיכויי שיקומו טובים, ולפיכך במצב דברים שכזה יוכל הסנגור לטעון כי הנאשם חזר לדרך הישר. מצד שני, ככל שנפתחו תיקים חדשים: "אין מניעה כי שירות המבחן, ואחריו - בית המשפט, יידרשו מנגד גם הם לקיום של תיקי מב"ד כסימן לכאורה, המעיב במידת מה, על סיכויי שיקומו של הנאשם" רע"פ 1021/07 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (10.11.08). משזה נאמר, ברי כי יש לנקוט בזהירות רבה בהתייחסות לתיקי מב"ד, משום שלנאשם עדיין עומדת חזקת החפות.
37. לגופו של עניין, תחילה הביע הנאשם מוטיבציה להשתלב בהליך טיפולי, שולב בקהילה הטיפולית "רוח במדבר" ודווח כי הנאשם שיתף הנאשם פעולה עם גורמי הטיפול. לאחר כשלושה חודשים התקבל דיווח כי הנאשם עזב מיוזמתו את הקהילה הטיפולית לאחר שהפסיק את שיתוף הפעולה עם גורמי הטיפול ולא קיבל את סמכותם. שירות המבחן התרשם כי הנאשם נעדר כוחות לשינוי אורחות חייו וקיים סיכון במצבו להתנהלות שולית ושימוש בסמים. נוכח האמור שירות המבחן לא המליץ על ענישה שיקומית. בתסקיר האחרון שירות המבחן שב וציין כי בהיעדר יכולת לשלב את הנאשם בטיפול אינטנסיבי, קיים סיכון להישנות ביצוע העבירות וצריכת סמים ונמצא כמי שאינו מתאים לביצוע צו של"צ.
38. הלכה למעשה הנאשם שהה בקהילה הטיפולית כשלושה חודשים כאשר נמסר מגורמי הטיפול כי מדובר בשלב הראשוני של ההליך הטיפולי. על אף הזדמנויות נוספות שניתנו לנאשם נוכח מצבו הרפואי, על מנת שיוכל לבצע צו של"צ, הנאשם לא השתלב בתוכנית טיפול נוספת. נוכח הנזקקות הטיפולית ממנה התרשם שירות המבחן לצד היעדר יכולת לשלב את הנאשם בתוכנית טיפול אינטנסיבית, שירות המבחן סבר כי קיים סיכון להישנות התנהגות עוברת חוק וצריכת סמים ואינו מתאים לביצוע צו של"צ. בפסיקה נקבעו תנאים מחמירים לשם סטייה ממתחם העונש מטעמי שיקום וביניהם מוטיבציה, השתלבות מוצלחת בטיפול, חרטה, הזדהות עם נפגע העבירה ואינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות (ראו למשל ע"פ 2729/22 שיטרייט נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (13.3.23)). בעניינו של הנאשם לא מתקיימים אף מקצת התנאים. נוכח האמור, מצאתי כי הנאשם לא עבר הליך שיקומי משמעותי, וודאי לא כזה המצדיק סטייה ממתחם העונש ההולם, ועל כן אין מקום לסטות ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום.
39. בכל הנוגע לבקשת ב"כ הנאשם לסטייה מטעמי צדק. האפשרות לחריגה ממתחם העונש ההולם מטעמי צדק נדונה בהרחבה בע"פ 4456/14 קלנר נ' מדינת ישראל (נבו) (29.12.15) שם חרג בית המשפט ממתחם העונש ההולם מטעמי צדק נוכח מצבו הרפואי החריג של הנאשם לופוליאנסקי. בפסק הדין נקבע כי העקרונות המנחים בענישה מותרים לבית המשפט שיקול דעת רחב על מנת לאפשר לבית המשפט להגיע לענישה צודקת וראויה בנסיבות המתאימות. אם כי חריגה מטעמי צדק, שמורה למקרים חריגים ומיוחדים:
- "עקרון המידתיות בענישה, שעקבותיו ניכרים לא אחת באופן שבו הותווה שיקול הדעת השיפוטי בקביעת העונש במסגרת התיקון, על השלבים השונים הקבועים בו, צריך להנחותנו גם באותם מקרים חריגים וקיצוניים שבהם ראוי יהיה - בגדר הדין הקיים וכל עוד לא שונה - לחרוג ממתחם הענישה נוכח שיקולי צדק."
40. מלבד חריגה ממתחם העונש מטעמי צדק נוכח מצב רפואי, בתי המשפט הכירו אף בחריגה ממתחם העונש ההולם שלא משיקולי שיקום או הגנה על הציבור במסגרת הסדרי טיעון. ראו למשל ע"פ 512/13 פלוני נ' מדינת ישראל (נבו) (4.12.2013)).

41. הנה כי כן, נראה כי בית המשפט העליון סלל נתיב, אם כי צר עד מאוד, לחריגה ממתחם העונש ההולם שלא משיקולי שיקום, כאשר הערת האזהרה שהניח בצידה, היא שחריגה שלא מטעמי שיקום שמורה למקרים חריגים ומיוחדים.
42. בכל הנוגע למצבו הרפואי של הנאשם הרי שמעבר לנ/1 המלמד על באופן לקוני ושטחי על אינדיקציה לאפילפסיה מיום 09/2021, בעיית ריאות מיום 11/2019 ובעיה אורתופדית מיום 11/2020, לא הובא בפני כל מסמך רפואי המעיד כי מדובר במקרה חריג ביותר בו עונש המאסר עלול להוביל לקיצור ממשי של תוחלת חי הנאשם ומצדיק סטייה ממתחם העונש ההולם מטעמי צדק (ראה בעניין זה ע"פ 5669/14 לופוליאנסקי נ' מדינת ישראל (נבו 29.12.15)). ככלל, גורמי הרפואה בשב"ס ערוכים לטפל באסירים במצבים רפואיים אף קשים ממצבו של הנאשם שבפניי. אם כן, מצאתי כי בעניינו של הנאשם אין מקום לחרוג ממתחם העונש ההולם משיקולי צדק.
43. בשולי הדברים, אם כי לא בשולי חשיבותם, אציין כי מחוות דעת הממונה על עבודות השירות עולה כי הנאשם בעל רקע של אפילפסיה, וכי בשל בעיות רפואיות "לא יצא לשוק העבודה" והוא מתקיים מקצבת נכות. אולם, יש לזכור, כי כל אלו לא מנעו מהנאשם לבצע את העבירה החמורה בה הורשע. ללמדנו, שהנאשם עשה במצבו הרפואי קרדום לחפור בו.
- קביעת העונש ההולם בתוך המתחם
44. לשם קביעת העונש ההולם, בגדרי מתחם העונש, על בית המשפט להידרש לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה.
45. הנאשם שבפניי בן 32, רווק ונעדר עבר פלילי. הנאשם הודה בביצוע המעשים ולקח אחריות על מעשיו.
- נתתי דעתי להתרשמות שירות המבחן כי קיים סיכון להישנות התנהגות עוברת חוק ולצריכת סמים. עוד נתתי דעתי לשיתוף הפעולה החלקי ביותר מצד הנאשם במסירת בדיקות שתן.
- נתתי דעתי למצבו הרפואי של הנאשם, גם אם נתמך במסמך לקוני המבוסס על אבחנות מלפני שנים רבות (נ/1). יצוין כי מצבו הרפואי של הנאשם היה ידוע לצדדים עוד במועד ההסכמה הראשונית לפיה הנאשם ירצה עונש של 6 חודשי מאסר בפועל אשר ניתן יהיה לרצותם בעבודות שירות, ככל שהנאשם ימצא מתאים.
- נתתי דעתי לחלופי הזמן ולשינוי המותבים, אולם בתוך כך יש לזכור כי ההסדר המקורי בין הצדדים הוצג בשנת 2022 ומאז ועד היום חלופי הזמן לא נח לפתחה של המאשימה. לאורך התקופה נעשו ניסיונות כנים לשלב את הנאשם בעבודות שירות ללא הצלחה ובהמשך נעשו ניסיונות לבחון התאמה לריצוי של"צ ללא הצלחה. התקבלו בעניינו של הנאשם תסקירים רבים. והוא אף לא התייצב לחלק מהדיונים.
- נתתי דעתי להתייחסות שירות המבחן לתיקים פתוחים, אולם לא כשיקול להחמרה בעונש, אלא כסימן לכאורי לכך שהנאשם לא נמנע מלהסתבך לאחר העבירות נשוא כתב האישום שבפני. (רע"פ 1021/07 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (10.11.08)).

46. לאור האמור מצאתי כי יש להטיל עונש בחלקו התחתון של המתחם, אך לא בתחתיתו ממש. זאת משום שבבד השיקולים לקולא, כגון הודאה, היעדר עבר פלילי, מצב רפואי וחלופי זמן, יש אף שיקולים לחומרא כגון קיומו של סיכון להישנות התנהגות עוברת חוק ולצריכת סמים, שיתוף פעולה חלקי ומניפולטיבי של הנאשם עם שירות המבחן ומסירה חלקית של בדיקות שתן.

סיכום ביניים

47. לאור האמור לעיל, נראה כי הסכמת הצדדים מיום 22.6.22, לעונש מאסר בן 6 חודשים, שיכול וירוצה בעבודות שירות, הינה הסכמה מקלה, והעונש הראוי בעניינו של הנאשם הינו מעט למעלה מכך - לכל הפחות עונש מאסר בן 7 חודשים. באשר אין לנאשם זה על נסיבותיו זכות קנויה כי העונש הראוי יהיה בתחתית מתחם העונש ממש.

48. עם זאת, בשים לב להסכמה בין הצדדים מיום 22.6.22, ועל אף שהנאשם ובאת כוחו ראו עצמם כמי שאינם כבולים להסכמה זו, לא אחרוג מממנה, ואקבע כי העונש הראוי בעניינו של הנאשם הינו עונש מאסר בן 6 חודשים. בשים לב לכך, שריצוי העונש בעבודות שירות אינו אפשרי אתיחס עתה בקצרה לאופן ריצוי העונש והשפעתו האפשרית על העונש הסופי.

אופן ריצוי העונש

49. הכלל הוא שריצוי עונש מאסר על דרך של עבודות שירות הוא פריבילגיה שיפוטית הניתנת בין היתר משיקולי שיקום. (ראו למשל רע"ב 1384/23 ענבאוי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 17.2.2023) לפיכך, הפנייה לממונה על עבודות השירות כשלעצמה לא מקימה טענת הסתמכות לנאשם. (ראו למשל רע"פ 5114/11 בן מוסטפא נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 10.7.2011) במעמד הצגת הסכמת הצדדים מיום 22.6.22 הוצהר על ידי הצדדים כי העונש יהיה: "מאסר בפועל בן 6 חודשים, אשר תיבחן דרך ריצוי בעבודות שירות". לכן, לא מצאתי כי קיימת טענת הסתמכות ממשית. לא כל שכן בנסיבות בהן במעמד כריתת ההסכם הנאשם ידע על מצבו הרפואי.

50. כאשר העונש הראוי הוא מאסר על דרך עבודות שירות, ואין היתכנות לביצוע העונש בדרך של עבודות שירות, הרי שבהיעדר טעם לחרוג לקולא על בית המשפט להטיל עונש מאסר ולא להסתפק בעונש מותנה (ראו למשל רע"פ 6870/21 דהן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 19.10.21). הדברים נכונים גם כאשר קיימת בעיית כשירות רפואית לרצות את עבודות השירות. (ראו למשל רע"פ 9066/23 אלמור נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 28.12.2023) הדברים נכונים אף מקום בו לא נמצא מקום השמה לביצוע עבודות השירות. (ראו למשל רע"פ 3550/23 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 11.5.2023)

51. אכן, קיימים מקרים חריגים בהם בית המשפט החליט להימנע מהטלת עונש מאסר מאחורי סורג ובריאח כאשר עלה קושי רפואי שעונש המאסר ירוצה בדרך של עבודות שירות, אולם אלו מקרים חריגים ביותר, הכפופים לכללים המחמירים בדבר סטייה ממתחם העונש משיקולי צדק (ע"פ 5669/14 לופוליאנסקי נ' מדינת ישראל (נבו) 29.12.15)). דהיינו, לא די בכך שמדובר במצב רפואי כזה אשר אינו מאפשר ריצוי העונש בדרך של עבודות שירות, כדי להצדיק ויתור על עונש מאסר. אלא, יש צורך שיהיה זה מצב רפואי חריג, כגון מחלה מסכנת חיים בשלב מתקדם הכרוכה באשפוזים רבים ואשר הופכת את עונש המאסר לקשה ביותר. ראו למשל ע"פ 2432/24 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו) (31.10.24). באותו עניין התקיימו נסיבות חריגות שלא מתקיימות בענייננו: ראשית, המצב הרפואי היה חריג וקשה במיוחד. שם דובר במחלה מסכנת חיים בשלב מתקדם הכרוכה באשפוזים רבים, הנאשם באותו מקרה סבל ממחלת סיסטיק פיברוזיס, אי ספיקת לב, סכרת, מחלת כבד, היה זקוק לטיפול יום יומי באינהלציה ותרופות, חלה הידרדרות במצבו והוא אושפז בטיפול נמרץ במצב קשה, הומלץ לו להימנע משהיה במקומות סגורים ונקבע כי חשיפה לזיהומים עלולה להוביל להידרדרות נוספת. שנית, הייתה הערכה חיובית של שירות המבחן בעניינו, וההתרשמות הייתה כי קיים סיכוי נמוך לביצוע עבירות, שלישית, הנאשם שם היה צעיר על גבול הקטנות. רביעית, חלקו בעבירות היה נמוך יחסית.
52. כפי שציינתי לעיל, לו הייתי סבור שהצדדים אינם כבולים להסכמתם מיום 22.6.22 הייתי מטיל על הנאשם עונש ראוי בן 7 חודשי מאסר, אולם בשים לב להסכמה בין הצדדים קבעתי כי לא אטיל עונש חמור מזה שהוצג על ידי הצדדים - דהיינו אסתפק בעונש בן 6 חודשי מאסר. אולם, נוכח כך שההסכמה בין הצדדים הייתה לעונש של 6 חודשי מאסר שיכול וירוצו בדרך של עבודות שירות, ובשים לב לכך שמטעמים רפואיים הנאשם לא יכול לבצע את העונש בדרך של עבודות שירות, מצאתי כי ניתן להקל קמעא בעונשו של הנאשם ולו בשל הפער בין עונש מאסר אשר מרצה מאחורי סורג ובריאח לבין עונש מאסר אשר מרצה בדרך של עבודות שירות. בשל כך יזכה הנאשם להקלה נוספת בעונש, גם אם לפני משורת הדין, כך שאסתפק בהטלת עונש מאסר בן 5 חודשים.
- גזירת הדין
53. בענייננו הנאשם הורשע בעבירה של פריצה לעסק וגניבה ממנו. מדובר בעבירת פשע אשר שעונש המקסימום שהמחוקק קבע בגינה הוא 7 שנות מאסר. בכל הנוגע למידת האשם הרי שהנאשם אחראי באופן מלא למעשיו. בבחינת נסיבות ביצוע העבירה אף קבעתי כי מידת הפגיעה בערכים המוגנים הינה ברף הבינוני נוכח הביצוע בצוותא, התחכום במעשי הנאשם וערך הגניבה. בכל הנוגע למידת החריגה המבוקשת, הרי שהפער העונשי בין זה שנקבע בהסכמה הראשונית בין הצדדים (6 חודשי מאסר) ובין העונש הראוי (7 חודשי מאסר), לבין העונש לו עותרת ב"כ הנאשם (מאסר על תנאי וקנס) הוא גדול ובלתי ניתן לגישור. ב"כ המאשימה הלכה כברת דרך לקראת הנאשם נוכח מצבו הרפואי על מנת לאפשר ענישה חלופית לעונש מאסר מאחורי סורג ובריאח. אולם, לא זו בלבד שהנאשם לא שיתף פעולה באופן מלא עם גורמי הטיפול, אלא שמתסקירי שירות המבחן נלמד כי הנאשם שב והסתבך לכאורה מאז ביצוע המעשים בתיק דנן. ענישה צופת פני עתיד לה טוענת ב"כ הנאשם רחוקה מהענישה הנוהגת בעניינם של עברייני רכוש, ומהווה פגיעה בעיקרון אחדות הענישה ואין בה כדי להרתיע את הנאשם שבפניו מביצוע עבירות נוספות. בייחוד בנסיבות בהן התרשמות שירות המבחן היא מקיומו של סיכון להמשך ביצוע עבירות על ידי הנאשם.
54. לאחר ששקלתי את כלל השיקולים לעיל, לקולא ולחומרא, אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:
- א. 5 חודשי מאסר בפועל;
- ב. 6 חודשי מאסר מותנה למשך 3 שנים מתום ריצוי מאסרו. מאסר זה יופעל במידה והנאשם יעבור במשך תקופת התנאי יעבור עבירת התפרצות;
- ג. קנס בסך 2000 ₪ אשר ישולם בעשרה תשלומים חודשיים שווים החל מיום 1.10.25 ובכל ראשון לחודש שלאחריו. לא ישולם הקנס ירצה הנאשם תחתיו 10 ימי מאסר;
- ד. הנאשם יחתום על התחייבות כספית שלא לעבור עבירת התפרצות. התחייבות זו שתהא בסך של 5,000 ₪, תהא בתוקף ל-3 שנים מתום ריצוי מאסרו;
- ניתן היום, כ"ד ניסן תשפ"ה, 22 אפריל 2025, בהעדר הצדדים.